

Overbetuwe in bloei

Een dijk van een gemeente

Voor u ligt het coalitieprogramma van de gemeente Overbetuwe voor de raadsperiode die loopt van 2018 tot 2022.

Het coalitieprogramma is tot stand gekomen in goed overleg tussen de partijen die in deze periode het college zullen vormen: het CDA, Gemeentebelangen Overbetuwe en de VVD. Het coalitieprogramma is daarmee de basis voor een door de gemeentelijke organisatie op te stellen uitvoeringsprogramma, maar is ook een leidraad voor de samenwerking tussen de 3 college dragende partijen.

Wat het zeker niet is, is een uitputtende beschrijving van alles wat het gemeentebestuur in de komende 4 jaar gaat doen en laten. Onze gemeente zal ook in de komende periode regelmatig geconfronteerd worden met ontwikkelingen waar we samen beleid voor moeten maken. Er is voldoende ruimte om in de volle breedte van de gemeenteraad daarover te spreken.

De 3 college dragende partijen nodigen alle collega's in de gemeenteraad van harte uit om samen vorm te geven aan een gemeente "waar het goed leven is". Goede voorstellen zijn altijd welkom, waarbij de kracht van argumenten de doorslag geeft bij het accepteren ervan; niet de partijpolitieke herkomst. Wij zouden het ontzettend op prijs stellen om, vanuit onze verschillende achtergronden maar met één gemeenschappelijk doel, samen deze mooie gemeente te besturen.

De uitgangspositie voor deze collegeperiode is veelbelovend. Onze gemeentefinanciën zijn weer op orde, de economie draait goed en uit onderzoek van de Rekenkamer is gebleken dat onze inwoners meer dan gemiddeld tevreden zijn over hun gemeente.

Tegelijkertijd moeten we constateren dat de relatie tussen diezelfde inwoners en het gemeentebestuur wel verandert. Op een breed scala aan onderwerpen is er veel kennis en ervaring aanwezig bij zowel inwoners als ondernemers. Bovendien groeit de behoefte om hier uiting aan te geven. De kracht en snelheid van sociale media spelen daarbij bijvoorbeeld een rol. Een actiegroep is snel opgericht en inwoners weten pijlsnel de weg naar de media en het gemeentebestuur te vinden. Dat is overigens geen negatieve ontwikkeling, integendeel; dat geeft juist ruimte voor debat. Luidt het gezegde niet “zonder wrijving, geen glans” ?

De komende periode zullen wij inzetten op het aanbrengen van verbeteringen in de leefomgeving van onze inwoners (investeren in de kernen), zullen wij fysieke en sociale verbindingen in onze gemeente bevorderen, staan burgerparticipatie en raadsparticipatie hoog op onze agenda, willen wij passende zorg leveren aan inwoners die dat nodig hebben (meedoen naar vermogen), moeten wij inzetten op duurzaamheid en zullen wij nauwgezet de balans moeten bewaken tussen Overbetuwe als plattelandsgemeente (enerzijds) en Overbetuwe als regionaal infrastructureel knooppunt (anderzijds). En dat alles bij een meerjarig sluitende financiële begroting. Als gemeente is Overbetuwe zelfstandig en coöperatief.

Wij zien er naar uit om samen met onze collega's in de gemeenteraad, onze partners in de regio maar bovenal samen met onze inwoners, verenigingen en ondernemers te zorgen voor een bloeiende toekomst van Overbetuwe!

Leeswijzer

Dit coalitieprogramma is “kort en bondig” opgesteld. Beleid wat al is vastgesteld (en/of al wordt uitgevoerd) en wat op de instemming kan rekenen van coalitiepartners, komt hier niet in voor. Op een enkele uitzondering na wellicht; sommige onderwerpen stonden de afgelopen periode zo prominent op de agenda, dat wij het vreemd zouden vinden daar nu geen enkel woord aan te wijden. Ook onderwerpen waarover wij in coalitieverband geen afspraken willen maken, omdat we dat niet nodig vinden of omdat zulks op dit moment nog niet goed mogelijk is, komen hier niet in voor. Het coalitieprogramma is dus niet bedoeld en evenmin geschikt als visiedocument voor het gehele gemeentelijke beleidsspectrum. Het is een document waarin de basis voor samenwerking tussen de tussen de 3 coalitiepartijen vastligt: niet meer en niet minder.

Ook om deze reden heeft de hele gemeenteraad volop de gelegenheid om samen met de coalitiepartijen het gemeentelijke beleid vorm te geven.

Inhoudsopgave

Ieder document moet vanwege de leesbaarheid een bepaalde structuur kennen. Het coalitieprogramma is ingedeeld in een aantal hoofdonderwerpen en met een subverdeling die aansluit bij de gemeentelijke programmabegroting. Niet omdat dit moet, maar slechts omdat het handig is.

De indeling is dan als volgt:

1. Afspraken met de samenleving
  1. Omgevingswet
  2. Wonen
  3. Duurzaamheid
  4. Sociaal domein
2. Open bestuurscultuur en betrokkenheid samenleving
3. Voorzieningen op maat voor levendige dorpen / goede leefomgeving
4. Programma 2018-2022
  1. Inleiding
  2. Openbare orde en veiligheid
  3. Verkeer, Vervoer en Waterstaat
  4. Economische zaken
  5. Onderwijs
  6. Cultuur, sport en recreatie
  7. Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening
  8. Volksgezondheid en milieu (duurzaamheid)
  9. Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting
  10. Financiën en bedrijfsvoering
  11. Algemeen bestuur
5. Samenwerking en portefeuillevindeling

1. Afspraken met de samenleving

1.1 Omgevingswet

In 2021 zal de Omgevingswet in werking treden. Dit betekent een grote wijziging in de manier waarop ruimtelijke projecten qua regelgeving tot stand kunnen komen. Er is bijvoorbeeld sprake van een grootschalige bundeling van nu nog afzonderlijke regels, waardoor de eenvoud toe zou moeten nemen. De regelgeving wordt algemener ten koste van gedetailleerde vergunningseisen. Een betere afstemming tussen ruimtelijke ordening, milieu en natuur zou het gevolg moeten zijn. Maar ook toenemende mogelijkheden voor overheden en voor particulieren (waaronder bedrijven) om ruimtelijke initiatieven te ontplooiën. Een integrale omgevingsvisie voor de gemeente is een verplichting die uit de wet voortvloeit.

De coalitie juicht deze ontwikkelingen toe en ziet ernaar uit om de mogelijkheden die dit biedt optimaal te benutten. Met name het stimuleren van particuliere initiatieven zal een plaats krijgen in het gemeentelijke beleid. De beoordeling van plannen zal uitgaan van een “ja mits” houding in plaats van een “nee, tenzij” houding, hetgeen in de ambtelijke en bestuurlijke processen dient te worden verankerd.

De brede werkgroep Omgevingswet gaat benoemd worden.

1.2 Wonen

Woningbouw dient in alle kernen plaats te vinden, evenwichtig geprogrammeerd met voldoende woningen voor doelgroepen (starters, senioren, mantelzorg concepten) en in een duurzame, levensloopbestendige bouwvorm. In de komende periode willen wij ook projecten met zogenaamde “tiny houses” starten. Ook eco-woningen en collectief particulier opdrachtgeverschap willen wij daadwerkelijk mogelijk maken.

Wij maken ons zorgen om de bouw van voldoende woningen in de sociale sector. Hiervoor zijn wij als gemeente sterk afhankelijk van de woningcorporaties. Wij zullen met spoed overleg met de corporaties intensiveren om na te gaan welke mogelijkheden en belemmeringen er daadwerkelijk zijn, waarbij het zaak is om objectieve belemmeringen te minimaliseren. Dit met als doel om meer sociale woningbouw te bewerkstelligen.

De woningmarkt blokkeert momenteel, om welke reden er ook bouw aan de bovenkant van de markt moet plaatsvinden. Dit bevordert doorstroming op de woningmarkt. Inwoners moeten binnen onze gemeente hun volledige woning carrière kunnen doorlopen.

Er is een bestaande Woonagenda en er zijn afspraken met de Provincie over contingenten. Wij willen de bestaande afspraken met de raad en de regio qua woningbouwprioritering handhaven en met grotere spoed uitvoeren: wij streven naar een versnelde uitvoering.

1.3 Duurzaamheid

De routekaart met klimaatdoelstellingen is vastgesteld. Deze moet nu worden opgepakt en gerealiseerd. Wij willen winning van windenergie en zonne-energie mogelijk maken, maar geen nieuwe windmolenparken creëren. Voor winning van windenergie zijn windmolens langs de A15 de beoogde positie.

Het zuinig omgaan met energie is niet alleen een zaak van de overheid, maar eerst en vooral van onze inwoners en van het bedrijfsleven. Als gemeente zullen wij proberen energie akkoorden te sluiten met het bedrijfsleven en met verenigingen. Deze hebben als doel afspraken vast te leggen om het (fossiele) energieverbruik terug te dringen. Wij zullen onderzoeken hoe wij als gemeente deze afname van (fossiel) energieverbruik kunnen faciliteren.

Een instrument waar wij aan denken is het inzetten van “duurzaamheidsleningen”. De duurzaamheidslening/maatwerklening voor het verenigingsleven willen wij nog meer benutten.

Wij willen op een veel grotere schaal, bijvoorbeeld in een vorm van publiek-private samenwerking, duurzame energie opwekken voor onze inwoners. Mogelijk kunnen gemeentelijke grondposities daar een bijdrage aan leveren.

Het terugdringen van gasverbruik en het bouwen van gasloze woningen heeft momenteel volop de aandacht van de maatschappij. Iedereen is ervan doordrongen dat het gasverbruik fors minder moet. Over de alternatieven voor gasverbruik bestaat nog wat minder eensluidendheid. Wij zullen in ieder geval bij onze toekomstige plannen altijd onderzoek doen naar het in het gegeven geval op dat moment beste alternatief en dat indien mogelijk ook realiseren.

Initiatieven zoals Betuwe Energie en WatBeters hebben onze steun en grote waardering.

Wij hebben de bereidheid om voor duurzaamheid structurele middelen vrij te maken (gedacht wordt aan €200.000 per jaar), maar er zal eerst nader onderzoek moeten plaatsvinden naar het bedrag wat noodzakelijk en wenselijk (respectievelijk haalbaar) is. De routekaart is daarbij leidend (geen fondsvorming maar concrete maatregelen bekostigen).

1.4 Sociaal domein

Het bestaande beleid zullen wij verder verbeteren door de uitvoering daarvan (“de systemen”) te hervormen. Zo zullen wij de “één loket gedachte” ook in het sociale domein realiseren (respectievelijk door ontwikkelen) op basis van onderzoek naar de meest bij ons passende uitwerking daarvan. De informatie over -en toegang tot- advies, ondersteuning en hulp (o.a. via website en baliefunctie) zullen wij in samenhang daarmee eenvoudiger en laagdrempeliger maken.

Een inwoner met een zorg- of welzijnsvraag moet eenvoudig en laagdrempelig inzicht kunnen krijgen in de mogelijkheden van ondersteuning en in de route die gevolgd moet worden om tot een oplossing voor hun vraagstuk te komen.

De evaluatie van de Gelrepass wijst uit dat dit geen systeem is wat we willen continueren. We gaan op zoek naar een beter alternatief hiervoor en, zodra dit is gevonden en operationeel is, zullen we de Gelrepass daarvoor inwisselen.

Voor de schuldhulpverlening willen wij ook op zoek naar verbetering. Wij vinden het belangrijk om problemen zoveel mogelijk “aan de voorkant” te voorkomen, preventie dus, net als goede nazorg. Om die reden is het zinvol dat (semi) overheden zoals woningcorporaties en nutsbedrijven eventuele betaalachterstanden tijdig melden aan de gemeente. Dit willen wij bewerkstelligen, indien en voor zover privacy wetgeving zich daar niet tegen verzet.

Wachttijden voor bijstandsuitkeringen zijn als gevolg van de besluitvormingsprocedure erg lang en kunnen oplopen tot circa 2 maanden. Dat stimuleert mensen niet om een onzekere of tijdelijke baan te accepteren. Wij willen deze termijn bekorten.

2. Open bestuurscultuur en betrokkenheid samenleving

Wij hebben inwoners met wensen en ideeën, een raad die op basis daarvan beleidskaders stelt en een college wat uitvoering geeft aan het beleid (waarna de raad deze uitvoering controleert). Dit is een prima bestuurlijk systeem met de nodige “checks and balances”. Een goede communicatie tussen alle betrokken gremia is de belangrijkste basis voor succes. Hierover is in de afgelopen periode het nodige gezegd. Het lijkt ons goed als wij op een tweetal terreinen een verdiepingsslag maken:

- Communicatie en samenwerking tussen raad en college;
- Communicatie en samenwerking met onze inwoners (burgerparticipatie en inspraak).

Wij willen dat een onafhankelijk onderzoek plaatsvindt naar de wijze waarop de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders met elkaar samenwerken (inclusief houding en gedrag), daarbij suggesties voor verbetering laten inventariseren en op basis hiervan aanbevelingen laten doen.

Het is een groot goed dat inwoners actief willen en kunnen participeren in de totstandkoming van beleid. Tegelijkertijd brengt dat ook uitdagingen met zich mee. Ons bestuurlijk stelsel is grondwettelijk niet bedoeld voor directe democratie en onze bestuurlijke structuren zijn daar ook niet goed op ingericht. Het omgaan met meningen, zeker wanneer die afkomstig zijn van individuele inwoners of tijdelijke verbanden, vergt zorgvuldigheid. Ook de belangen van inwoners die niet actief participeren, moeten immers gewaarborgd zijn. Dat vraagt voortdurende aandacht voor democratische legitimiteit. Wij willen burgerparticipatie en inspraak graag stimuleren.

Een belangrijk onderdeel van burgerparticipatie is ook het van tevoren helder zijn over de mate van inspraak en invloed (zoals: voorstel wijzigen, voorstel deels wijzigen, voorstel niet wijzigen). Wij willen concrete maar haalbare stappen ondernemen om burgerparticipatie in de komende periode te vergroten.

3. Voorzieningen op maat voor levendige dorpen / goede leefomgeving

Overbetuwe is heel divers. De kernen hebben allemaal een ander karakter, maar er bestaan ook overeenkomsten. Als uitgangspunt voor het kernenbeleid geldt een driedeling, die overigens ook in de afgelopen raadsperiode(s) al werd gehanteerd:

1. **Kernen met een (soms zeer) beperkt voorzieningenaanbod.** Voor deze kernen moeten we kiezen tussen een gecontroleerde, beperkte groei om de levendigheid van het dorp te bewaken en tegelijkertijd het karakter van het dorp te bewaren. Hierbij moeten we evenwicht zoeken tussen inbreiding en uitbreiding. Voor deze dorpen (Hemmen, Randwijk, Indoornik, Slijk-Ewijk, Homoet, Valburg, Driel en Oosterhout) zijn de volgende uitgangspunten van belang:
  - Handhaven van het bestaande voorzieningenniveau als uitgangspunt.
  - Bouwen voor eigen behoefte van de kern.
  - Inspelen op een ouder wordende bevolking.
  - Goede verbindingen, waaronder goed openbaar vervoer naar andere kernen met een uitgebreider voorzieningenaanbod.
2. **Kernen met een uitgebreider voorzieningenaanbod.** Deze kernen zijn in staat de belangrijkste dagelijkse behoeften van hun inwoners binnen de dorpsgrenzen in te vullen. Voor deze dorpen (Zetten, Heteren en Herveld-Andelst) geldt:
  - Voldoende groei door middel van woningbouw om het voorzieningenniveau ten minste op peil te houden en waar mogelijk nog uit te breiden. De eigen behoefte van de kern is leidend. Bij deze groei is zowel in- als uitbreiding mogelijk.
  - Bewaken dat ondanks de noodzakelijke groei het dorpse karakter behouden blijft.
  - Het subregionale karakter van het dorp Zetten willen we verder verbeteren (ook infrastructureel).
3. **De kern Elst.** Deze kern heeft een aantrekkelijke positie in het hart van het stedelijke groeigebied tussen Arnhem en Nijmegen. Dat betekent:
  - Het voorzieningenniveau in Elst is relatief omvangrijk en voorziet ook in behoeftes van inwoners buiten Elst. Parkeren blijft daarom gratis en de capaciteit toereikend.
  - Elst biedt plaats aan verdere groei van inwoners- en woningaantallen.
  - De ontwikkeling van een kleinschalig cultuuraanbod met aantrekkelijke evenementen.
  - Creëren van aantrekkelijke woonmilieus in en rond het centrum.

Kerngericht of gebiedsgericht werken heeft de toekomst. Juiste verwachtingen tussen inwoners, gemeente en maatschappelijke partijen zijn essentieel om samen te werken in het kerngericht werken. Een voorbeeld hiervan is Right to Challenge. Het recht van uitdagen is een wettelijk vastgesteld recht. Het geeft inwoners de mogelijkheid om de gemeente uit te dagen om werkzaamheden over te dragen. De gedachte is dat de inwoners die in het gebied wonen waar de werkzaamheden worden uitgevoerd meer lokale kennis en -netwerk hebben waardoor kwaliteit omhoog gaat.

Daarnaast gaan we het huidig dorpsontwikkelingsplan (DOP) per kern op basis van een integraal gebiedsplan actualiseren. De gemeente organiseert samen met de kernenadviseurs een proces om samen met professionals van maatschappelijke partijen en inwoners een plan te maken. Hierin wordt de ambitie voor het gebied bepaald en doorvertaald naar acties. Hiervoor worden middelen beschikbaar gesteld (voor training en bijeenkomsten in de kernen, voor extra inzet kernenadviseurs en om sociaal-maatschappelijke projecten op te kunnen pakken).

Overbetuwe 2018-2022

4. Programma 2018 -2022

4.1 Inleiding.

In het hierna volgende deel van het coalitieprogramma zijn zo beknopt mogelijk (zoveel mogelijk puntsgewijs) onze afspraken weergegeven op de beleidsterreinen zoals deze onderdeel zijn van de Programmabegroting.

4.2 Openbare orde en veiligheid

Wij vinden dat het een speerpunt is om de capaciteit en kwaliteit van handhaving te vergroten, ondermeer gelet op toenemende overlast en verrommeling (zwerfvuil), maar ook gelet op ongepast gedrag van mensen en parkeeroverlast. Wij begrijpen dat hiervoor extra financiële middelen nodig zijn.

Het op zorgvuldige wijze beheren van park Lingezege, wat in toenemende mate gebruikt zal gaan worden, vraagt ook om betere handhaving. Hierbij zullen we samen optrekken met de gemeente Lingewaard.

Jongeren moeten de ruimte hebben zich te ontplooiën en helaas gaat dat soms gepaard met overlast (we spreken dan over hangjongeren). Het gesprek aangaan door de inzet van jongerenwerkers heeft onze voorkeur boven handhaving, die overigens in laatste instantie niet kan worden uitgesloten.

In de zomerse maanden komt overlast door motoren vanwege snelheid en/of geluid regelmatig in het nieuws. Uit onderzoeken en controles blijkt telkens dat hier gaat om een kleine groep die het negatieve beeld bepaalt voor velen. Wij willen inzetten op een zorgvuldige handhaving van de regels op het gebied van snelheid en geluid (op dijkwegen en andere wegen), maar geen afsluitingen van dijken of andere wegen doorvoeren.

Door een goede inrichting van de openbare ruimte kan de veiligheid (of het veiligheidsgevoel) van inwoners aanmerkelijk worden vergroot. Te denken valt bijvoorbeeld aan het plaatsen van verlichting of cameratoezicht. Wij willen inventariseren welke plekken in onze gemeente voor dergelijke maatregelen in aanmerking komen en hier maatregelen op nemen.

Wij vinden het belangrijk om onze samenleving weerbaar te maken op het gebied van veiligheid en zullen daar blijvend in investeren. Structureel werken aan een veiliger samenleving, bijvoorbeeld door ondermijning tegen te gaan, is een prioriteit.

4.3 Verkeer, vervoer en waterstaat

Openbaar vervoer blijft een speerpunt. Het verbeteren van de verbindingen tussen de dorpen, maar ook met Arnhem, Nijmegen en Wageningen, is een grote wens. Daarbij beseffen wij terdege dat het openbaar vervoer geen gemeentelijke taak is, maar dat er wel gemeentelijke wensen bestaan:

- Wij willen slimme, innovatieve en duurzame opties benutten om openbaar vervoer kwalitatief te verbeteren. Voorbeelden kunnen zijn aansluiten op (of combinaties te leggen met) bestaande vervoersoplossingen. Zo kan worden samengewerkt met vervoersoplossingen van grote werkgevers (Kruidvat / Park 15) en kunnen we vervoer op maat oplossingen wellicht algemener toegankelijk maken;
- Wij willen aansluiten bij de nieuwe visie van de Provincie Gelderland en samen een pilot in onze gemeente uitvoeren (openbaar vervoer op afroep).

In januari 2018 is de Fietsnota vastgesteld, waarin ook fietsveiligheid aan de orde is gekomen. Wij willen deze nota nu eerst uitvoeren en hebben enkele aanvullende maatregelen gepland. Een belangrijke maar wellicht ondergewaardeerde Oost-West verbinding binnen onze gemeente vormt de wegverbinding langs het riviertje de Linge. Wij willen deze opwaarderen door langs de volledige lengte van de wegverbinding een vrijliggend fietspad aan te leggen.

De Railterminal Gelderland (RTG) is voor een deel van onze inwoners een ingrijpende ontwikkeling. Het is belangrijk om te beseffen dat de Provincie hier een leidende rol speelt en dat wij als gemeente hierop enige, maar beperkte, invloed kunnen uitoefenen. Wij willen het bestaande beleid uitvoeren zoals dat is aangegeven in het Amendement van 24 oktober 2017. Waar wij als gemeente een bevoegdheid hebben (zoals bijvoorbeeld geluidseisen in het kader van een omgevingsvergunning) willen wij deze bevoegdheid inzetten voor bescherming van de leefomgeving. De inwoners vinden ons aan hun zijde als het erom gaat bij de Provincie een nette schadeafhandeling te bewerkstelligen.

Wij willen de verkeersinfrastructuur (inclusief veilige fietsverbindingen) gereed hebben voordat de Railterminal in gebruik wordt genomen en daarom de noodzakelijke aanpassingen van Knooppunt 38 vervroegd uitvoeren.

4.4 Economische zaken

Nu de economie weer op volle toeren draait is het goed om daar ook onze lokale ondernemers maximaal van te laten profiteren.

Wij willen dat Overbetuwe één van de Ondernemer vriendelijkste gemeenten van Nederland is. Dat willen we bereiken door versterking van de functie van bedrijvencontactfunctionaris, door verminderen van administratieve lasten en door het schrappen van bepaalde vormen van leges (principe "klein gebaar, groot plezier" zoals de kleine terrasvergunning). Ook gaan wij aan de gezamenlijke ondernemers van Overbetuwe voorstellen samen met de gemeente een lokale economische visie op te stellen om zo de samenwerking te verbeteren.

Bij het inkoop- en aanbestedingsbeleid van de gemeente willen wij meer aandacht geven aan duurzaamheid en "social return" en lokaal ondernemerschap daarbij maximaal inzetten.

Het beleid voor vestiging van economische bedrijvigheid willen wij actualiseren aan maatschappelijke trends zoals branchevervaging/branchevermenging en internetwinkels. Uitgangspunt blijft wel dat we vanuit de versterking en het behoud van de centrumfunctie geen detailhandel op bedrijventerreinen en buitengebied wensen (uitgezonderd volumineuze detailhandel alsmede bepaalde vormen van internethandel).

Voor de vestiging van bedrijven willen wij steeds zoeken naar maatwerkoplossingen, ook in de Omgevingsvisie en Wet (dus een "ja mits"- houding). Startende ondernemers willen wij stimuleren.

Onze bedrijfsterreinen en andere werklocaties zijn gemiddeld van een hoge kwaliteit. Dat willen wij zo houden, want ook dat bevordert een uitstekend ondernemingsklimaat. Wij zijn alert op vragen uit de markt om daar adequaat op te kunnen inspelen.

De leefbaarheid in het buitengebied willen wij behouden door op vrijkomende locaties (en/of bij veranderende bedrijfsvoering/activiteiten) binnen de Omgevingswet passende maatwerkafspraken te maken. Te denken valt aan stallingen in vrijkomende agrarische panden. Ook moet ruimte geboden worden voor nevenactiviteiten op het gebied van recreatie, toerisme, natuurbeheer of andere bedrijvigheid.

4.5 Onderwijs

Wij zijn van mening dat goed onderwijs een basisvoorwaarde is voor de ontwikkeling van onze samenleving en daar willen wij ook op lokaal niveau in investeren. Het is belangrijk om onderwijs en werkgelegenheid (bedrijfsleven) op elkaar te laten aansluiten binnen het verband van de Triple Helix. Samen met de besturen van basis- en voortgezet onderwijs zouden wij een integrale visie op lokaal onderwijs willen ontwikkelen. Speerpunten zijn wat ons betreft:

- Voorkoming van onderwijs achterstanden (ook in de voorschoolse periode);
- Alle leerlingen moeten de kans hebben een startkwalificatie te behalen. Voortijdige schooluitval moeten we tegengaan;
- Door voorlichting willen wij iedereen laten beseffen dat “een leven lang leren” heel normaal is. Wij willen inwoners die dat nodig hebben de kans bieden hun taalvaardigheid en/of hun computervaardigheid te verbeteren;
- Voldoende mogelijkheden voor stage- en bedrijfservaringsplaatsen creëren in overleg met het plaatselijke bedrijfsleven;
- Het verder ontwikkelen van integrale kind centra in onze gemeente moet voortvarend worden opgepakt;
- Nieuwbouw van onderwijshuisvesting zal volgens plan worden gerealiseerd. Daarbij ook aandacht voor gezonde scholen, bereikbaarheid en verkeersveiligheid op en om de school, voor kinderen en voor ouders.

4.6 Cultuur, sport en recreatie

Inwoners van onze gemeente moeten ook op jonge en oudere leeftijd gebruik kunnen maken van voorzieningen op het gebied van sport (breedtesport) en cultuur, ook wanneer zij een beperking hebben. Wie dat door financiële omstandigheden niet kan, moet een beroep kunnen doen op de gemeente voor ondersteuning.

Wij stellen een sportnota op. Het uitgangspunt blijft dat de vereniging verantwoordelijk is voor de verblijfsaccommodatie en de gemeente verantwoordelijk is voor de basisfaciliteiten zoals velden en kleedruimtes. De voorgenomen overdracht van (het onderhoud van) sportvelden aan sportverenigingen beschouwen wij daarom als een knelpunt wat we willen oplossen.

Over de gehele gemeente zullen zogenaamde “Vitale sportparken” worden gerealiseerd. (“Bij de ontwikkeling naar een Open Sportclub of Vitaal Sportpark kiezen de sportverenigingen ervoor om meer samenwerking te zoeken met maatschappelijke organisaties en meer maatschappelijke activiteiten te ontplooiën. Bij een Vitaal Sportpark speelt mee dat zij ook fysiek meer open staan voor andere maatschappelijke functies en integraal onderdeel zijn van de openbare ruimte en infrastructuur. Omdat de aanpassing van sportparken naast een maatschappelijke en organisatorische component, ook een ruimtelijke kent, zijn hierbij ook andere partijen betrokken. Waaronder ook nadrukkelijk de gemeenten.”
Bron: Provincie Gelderland)

Ons doel is dat alle inwoners en met name jongeren laagdrempelig toegang hebben tot sport. Wij gaan onderzoeken hoe we dit met beleid op het gebied van noodzakelijke randvoorwaarden (subsidies, tarieven en accommodaties) verder kunnen bevorderen, en hoe we deze randvoorwaarden verder kunnen harmoniseren.

Om sport- en cultuurverenigingen beter van dienst te kunnen zijn, is één loket (een “verenigingen contact functionaris”, naar analogie van de bedrijven contact functionaris) een wens. Wij hebben ook het voornemen om te inventariseren welke talenten in onze gemeente wonen en willen nagaan of wij hen ondersteuning kunnen bieden.

Wij signaleren in Zetten een aantal problemen op het gebied van sportaccommodaties. Wij vinden het noodzakelijk dat v.v. Excelsior de beschikking krijgt over een derde veld. In samenwerking met het Hendrik Pierson College willen wij naar een oplossing zoeken voor de korfbal vereniging.

Overbetuwe beschikt niet over grootschalige culturele voorzieningen, zoals musea of een schouwburg. Via Theater De Kik kunnen bijvoorbeeld kinderen toch kennis maken met toneel of cabaret. Wij blijven dit faciliteren voor leerlingen uit het basisonderwijs.

Wij vinden het belangrijk dat kleinere activiteiten die tot het culturele erfgoed van de diverse dorpen behoren (denk aan Zomerfeesten, Carnavalsverenigingen, de Vierdaagse Intocht, Sint Nicolaas, Oranjefeesten) in stand blijven en faciliteren ook dit blijvend.

Onze gemeente heeft een lange historie die teruggaat tot vóór de Romeinse tijd. In het recentere verleden werd op ons grondgebied langdurig gevochten tijdens de Tweede Wereldoorlog. Voor deze tijd ontstaat steeds meer aandacht in de vorm van evenementen, maar ook van blijvende herinnering. Wij willen initiatieven daaromtrent ondersteunen en samenbrengen met de regionale herdenkingen.

De aangenomen bibliotheekvisie moet in praktijk worden gebracht, rekening houdend met verschillende concrete vormen van een bibliotheekvoorziening. Hierbij zal worden aangesloten op lokale initiatieven zoals Bibliotheek op School (BOS) of de Buurtbibliotheek.

4.7 Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening

Rekening houdend met enerzijds een toenemend beroep op de WMO, de niet aflatende behoefte aan passende jeugdhulp en de voortdurende zorg voor een duurzaam zorgstelsel en anderzijds het Rijksbeleid om mensen langer thuis te laten wonen en hen daar noodzakelijke ondersteuning te bieden (in plaats van zorg in een intramurale instelling te geven), is het onze verantwoordelijkheid om daarvoor een bij Overbetuwe en haar inwoners passend antwoord te geven.

Met de maatschappelijke partners in Overbetuwe – vrijwilligers, mantelzorgers en de professionele (cliënten)organisaties zullen wij daarom de sociale visie en het beleid aangrijpen om een verdere transformatie in te zetten die zorg en ondersteuning beter, sneller, eerder en lichter maakt waar dat mogelijk is. Vanuit de overtuiging dat in een mensvriendelijke sociale omgeving de inwoner in knelsituaties passende aandacht krijgt.

Daarom ook zullen wij een duidelijke verbinding met het gemeentelijk minimabeleid en de uitvoering van de participatiewet realiseren. Steeds in samenspraak met (vertegenwoordigers van) cliënten. Het betekent ook dat wij de samenhang tussen de domeinen vrije tijd, onderwijs, participatie, werk en inkomen verder verstevigen, in de vorm van een robuuste samenwerking, gebaseerd op een lokaal sociaal contract met en tussen deze partijen.

De pijlers daaronder zijn 4 uitgangspunten:

1. Houdbare zorg:

- Van goede kwaliteit, deskundig, veilig, menselijk
- Gelijke toegang voor iedereen
- Rechtvaardige kosten
- Breed draagvlak voor werkwijze en bekostiging

2. De mens centraal:

- Focus op gezondheid, welbevinden, zelfredzaamheid
- Behoeften en mogelijkheden als vertrekpunt
- Passende ondersteuning op tijd en op maat met passende onafhankelijke cliëntondersteuning
- Keuzemogelijkheden met regie over eigen ondersteuning en samen beslissen
- Niet wat wij te bieden hebben, maar wat nodig is staat centraal

3. Nabij:

- Wij helpen de inwoners waar ze 'thuis' zijn (thuis, op school, buurt, etc.)
- De ondersteuning is ingebed in sociale en maatschappelijke structuur van de gemeente en we hebben een open oog voor 'witte vlekken' in het aanbod
- Ondersteuning is integraal en mensvolgend
- Wij bieden aandacht, tijd en ruimte

4. Zinnig, zuinig en eerlijk:

- Beheersing ontwikkeling uitgaven
- Wij zien toe op effectieve en efficiënte zorg
- Wij bieden maatschappelijk verantwoorde en klantgerichte ondersteuning

Bij dit alles betrekken wij vrijwilligers en mantelzorgers, door hen te ondersteunen (bijvoorbeeld via het Mantelzorg steunpunt) en te betrekken in het sociale netwerk van inwoners; wij zien daarin ook een rol weggelegd voor de kernteams (die we verder willen professionaliseren). Daarbij streven wij ernaar dat in iedere kern een kernteam aanwezig is.

De zorg voor jeugd en gezin is een grote uitdaging. Daarbij denken wij ook aan jong volwassenen in de leeftijd van 18 tot 23 jaar. Vaak komen problemen waar jongeren mee te maken hebben voort uit gezinssituaties. Preventie en goede nazorg, in samenwerking met alle betrokken organisaties, zijn een speerpunt.

In 2022 komt GGZ beschermd wonen als taak naar de gemeente. Dat is een grote overheveling van taken en hier zullen wij ons goed op voorbereiden.

Op het gebied van Participatie / werk en inkomen is de gemeente een regisseur die samenwerkt met de partners in de gemeente. Wij maken optimaal gebruik van de kracht van de gemeente, zoals (sociaal) ondernemers, wijkinitiatieven en social return. Uitkeringsgerechtigden ondersteunen we zowel met re-integratie naar werk (voor wie dat kan) als met participatie (voor wie werk nog niet mogelijk is). Participatie van statushouders vinden wij belangrijk. Wij willen dat er frequent contact is met de inwoners in het uitkeringsbestand, op basis van een maatwerk aanpak. De mogelijkheden die er zijn op regionale schaal, bijvoorbeeld op het gebied van re-integratie, backoffice en werkgeversondersteuning, willen wij onderzoeken en (indien haalbaar en wenselijk) benutten.

4.8 Volksgezondheid en milieu (duurzaamheid)

Duurzaamheid zal in de komende raadsperiode een veel grotere rol spelen dan voorheen. Het loslaten van fossiele brandstoffen ten faveure van duurzame energiebronnen en het optimaal hergebruiken van grondstoffen (kringlooeconomie) zijn daar voorbeelden van.

Gemeentelijk vastgoed willen wij verduurzamen, ondermeer door betere isolatie, zonnepanelen en toepassen van LED verlichting. Wij zullen in gesprek gaan met (in eerste instantie) woningcorporaties, verenigingen van eigenaren en verhuurders van particuliere woningen over mogelijkheden om hun energieverbruik terug te dringen. Het aanbieden van duurzaamheidsleningen kan hen daarbij helpen. De nadruk ligt op het verstrekken van informatie en het stimuleren van de bereidheid maatregelen te nemen.

Voor het bedrijfsleven, scholen en het verenigingsleven willen wij in essentie eenzelfde weg bewandelen, waarbij bijvoorbeeld voorlichting over (en praktische tips bij) maatregelen met een korte terugverdientijd aangeboden kan worden.

Om in de (nabije) toekomst emissieloze warmtevoorziening te creëren zullen wij in deze periode actief moeten nadenken over alternatieve oplossingen. Waarschijnlijk zullen de oplossingen per kern verschillen. Dat vergt overleg met deskundigen, maar ook dorpsraden en wijkplatforms willen wij hierbij betrekken. Duurzame initiatieven uit de samenleving willen wij stimuleren. Wij willen bouwen zonder verplichte gasaansluiting mogelijk maken.

Bij de afgifte van bouwvergunningen willen wij energieneutraal bouwen een prominente rol geven. Wij gaan aanvragers voorlichten en aanmoedigen voor wat betreft de mogelijkheden om energieneutraal te bouwen. De gemeentelijke regels en procedures voor realisatie van duurzame energiewinning (voor particulieren, bedrijven en instellingen) gaan wij zoveel mogelijk versoepelen.

4.9 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Het ontwikkelen (revitaliseren) van de centra van onze dorpen heeft ook de komende periode onze volle aandacht. In Zetten (Wanmolen) en in Heteren (dorpshart) zijn ontwikkelingen gepland die nu moeten worden uitgevoerd. In Heteren zullen wij ons zover als mogelijk is inspannen om het door het dorp gewenste dorpshart te realiseren. Voor Oosterhout moet er een concreet en haalbaar plan voor de ontwikkeling van een dorpshart in het centrum van het dorp komen, wat we vervolgens in uitvoering willen nemen en ook in Driel zal het dorpscentrum gerevitaliseerd worden. De geplande multifunctionele centra in Valburg, Herveld en Randwijk moeten deze periode gerealiseerd worden.

Het stationsgebied in Elst centraal zal hoogwaardig en evenwichtig ontwikkeld worden. Een combinatie van woningbouw, bedrijfsvesting en maatschappelijke voorzieningen ligt voor de hand. Wij willen graag aansluiten bij de initiatieven die daarvoor door het bedrijfsleven ontwikkeld gaan worden.

In samenwerking met Nijmegen zouden wij graag een regiofunctie voor zwembaden willen invullen. In verband daarmee willen wij de noodzakelijke nieuwbouw van De Helster (in verband met veroudering en duurzaamheid, nu nog gepland in 2025) eerder begroten met als doelstelling realisatie in deze raadsperiode.

Bij de ontwikkeling van plannen zal er telkens sprake moeten zijn van aantrekkelijke woonmilieus, gedifferentieerde bouw, ook geschikt voor huisvesting van mensen met een zorgbehoefte en/of ouderen (bij voorkeur levensloopbestendige bouw). Om jongeren te faciliteren zijn betaalbare starterswoningen en appartementen wenselijk, in een gezonde mix van sociale huur- en koopwoningen.

Naast de terechte aandacht voor bouw van woningen in het goedkopere segment, willen wij stimuleren dat juist ook in het duurdere segment voldoende gebouwd kan worden (zoals beschikbaarheid van vrije kavels). Onderzoek wijst uit dat ook hier dringend behoefte aan is!

Bij de inrichting van de openbare ruimte is toegankelijkheid en veiligheid van belang. Deze moet zowel “ouderen-proof” als “kinderen-proof” zijn, met voldoende groen, rustpunten en vrij van hondenpoep, zwerfvuil of andere vormen van overlast. Bij de inrichting van straten en wijken nemen wij dit als standaard mee, waarbij verkeersveiligheid vooral in de buurt van scholen en sportclubs prioriteit heeft.

De bestaande openbare ruimte (groen, wegen, pleinen) vertoont tekenen van achterstallig onderhoud. Het onderhoudsniveau hiervan willen wij opwaarderen, ook om te voorkomen dat we anders in de verdere toekomst met nog hogere kosten worden geconfronteerd. We investeren in een hoger niveau van groenvoorzieningen en waarborgen een goed onderhoud in alle kernen en het buitengebied.

4.10 Financiën en bedrijfsvoering

De afgelopen periode is de financiële positie van de gemeente Overbetuwe gelukkig weer op een aanvaardbaar niveau gebracht en solide te noemen. Wij hebben een adequate reservepositie, een overzichtelijke risicoparagraaf, een sluitende jaarbegroting en een sluitende meerjarenbegroting. Dat willen we in de komende vier jaar ook graag zo houden.

De begroting alsmede het meerjarenperspectief dient ook in de komende periode sluitend te zijn waarbij we substantiële afwijkingen van de begroting tot een minimum willen beperken. Daarvoor nemen wij de volgende maatregelen in acht:

1. Taakstellend maar realistisch begroten onder een strakke begrotingsdiscipline.
2. Meevallers en eenmalige inkomsten worden direct gereserveerd, voor tegenvallers en verliezen worden direct voorzieningen getroffen.
3. Onze taken voor het sociaal domein voeren we uit binnen het door het Rijk verstrekte budget.
4. Onttrekkingen aan de reserves door begrotingswijzigingen worden geminimaliseerd.
5. Budgetten worden daar waar mogelijk “ontschot” om de samenhang tussen begroting en realisatie daarvan te vergroten.
6. Uitgaven voor programma nieuwe lasten (PNL) worden getemperd waarbij overschrijdingen alleen worden toegestaan als bestaand beleid in gelijke mate wordt ingeperkt.
7. Voor het oplossen van tekorten wordt gekozen voor maatregelen met minimale maatschappelijke impact.

Om een goede begrotingsdiscipline te kunnen handhaven zullen wij de administratieve organisatie en interne financiële beheersing alsmede het risicomangement op adequate wijze vormgeven en dit jaarlijks door de accountant laten toetsen.

De gemeentelijke lasten voor onze inwoners mogen niet méér verhoogd worden dan met de inflatiecorrectie. Uiteraard streven wij naar realistische ramingen en taakstellingen en willen we ook kritisch kijken naar efficiency. Geld dat wordt geïnd voor een bepaalde doelbestemming, zoals de rioolheffing, moet ook daaraan worden uitgegeven.

Wij hebben een top 20 positie op de landelijke ranglijst van gemeenten met lage lasten voor de inwoners en wij streven ernaar om een top 10 positie te behalen in de komende periode.

4.11 Algemeen bestuur

In de komende periode worden de bouwkundige aanpassingen van het gemeentehuis en de raadszaal voltooid. Gedurende een periode van circa 2 jaar kan er niet in de (huidige) raadszaal worden vergaderd. Dit lijkt een uitgelezen kans om als raad meer te vergaderen “op locatie” dan tot op heden gebruikelijk is. Hierover willen wij graag met onze collega raadsfracties overleggen. Dit zullen wij nog voor het zomerreces 2018 initiëren.

Wij zijn een groot voorstander van samenwerking met andere overheden in de regio en willen ons daar ook voor inspannen. Waar nodig en haalbaar willen wij een trekkersrol vervullen. Het bundelen van uitvoeringsorganisaties zijn wij veel minder voorstander van, vanwege het daarmee verbonden verlies aan autonomie en vanwege de financiële onbeheersbaarheid die dit doorgaans met zich meebrengt. Dergelijk bundelingen willen wij daarom alleen overwegen wanneer er een duidelijk voordeel te behalen valt voor Overbetuwe en wanneer er geen grotere financiële risico's uit voortvloeien dan wanneer de desbetreffende taak door de eigen organisatie wordt uitgevoerd.

Een goed bestuur betekent ook een integer bestuur. Wij willen de bestaande integriteitsprotocollen evalueren en waar nodig aanpassen. Dat is een proces wat we graag raadsbreed zullen oppakken.

Voor een gemeente die uit meerdere kernen bestaat is de signalerende en adviserende rol van dorpsraden en wijkplatforms erg belangrijk. Wij willen die rol in de komende raadsperiode verder verstevigen, zonder overigens de eindverantwoordelijkheid van de democratisch gekozen gemeenteraad aan te tasten. Met iedere dorpsraad en wijkplatform afzonderlijk willen we afspraken maken over hun rol en mogelijke bijdrage. De verwachtingen moeten helder zijn. Niet iedere dorpsraad of wijkplatform heeft dezelfde mogelijkheden om invulling te geven aan die rol; daardoor zullen er verschillen ontstaan in behoeften en mogelijkheden. Door hier vooraf afspraken over te maken, krijgen de dorpsraden en de wijkplatforms de optimale rol die hen toekomt. Ook overlegstructuren in andere vormen dan die van dorpsraden en wijkplatforms kunnen voorkomen en hiervoor geldt dezelfde benadering.

Dienstverlening aan onze inwoners is een kerntaak van de gemeente. Wij willen zoveel mogelijk service eenvoudig op digitale wijze toegankelijk maken, openingstijden afstemmen op tijdstippen waarop van gemeentelijke diensten gebruik wordt gemaakt, onderzoeken of dienstverlening op locatie mogelijk is en communicatie met inwoners zoveel mogelijk in normale taal (vrij van overheidsjargon) laten plaatsvinden. We benutten waar mogelijk moderne ICT toepassingen.

Wij willen een onderzoek uitvoeren naar overbodige (bijvoorbeeld verouderde / achterhaalde) regelgeving en deze vervolgens afschaffen.

De gemeente moet een aantrekkelijke werkgever zijn en blijven. Dat bereiken we niet alleen door salariëring, maar ook door een prettige en veilige werkomgeving en goede secundaire arbeidsvoorwaarden, waaronder opleidings- en ontwikkelmogelijkheden. Wij willen de werkorganisatie modern en aansprekend houden.

5. Samenwerking en portefeuillevindeling

In de vorige periode is gebleken dat een team van 4 wethouders een adequate bezetting is voor het college van burgemeester en wethouders. Samen met de burgemeester, de gemeentesecretaris en de ambtelijke staf moeten zij de taken die op hen afkomen ook daadwerkelijk aan kunnen.

Jan, Wijnte, Dimitri en Rob hebben vertrouwen in elkaar en zijn gemotiveerd om van de komende vier jaar een succes te maken. Zij begrijpen ook dat het in het belang van de gemeente is om dat samen met alle raadsleden -en met onze inwoners- te doen. Op dat vlak zijn er geen belemmeringen. Alle raadsleden, of ze nou van oppositie of coalitie zijn, zijn van harte welkom om even binnen te lopen voor een kop koffie en te overleggen over zaken die hen op dat moment bezighouden. Zij willen graag in gesprek zijn en blijven, ongeacht de verschillen op inhoud die er mogelijk kunnen zijn.

Bij de start van deze periode zal de portefeuillevindeling tussen de wethouders als volgt zijn:

<p>Jan van Baal (CDA), wethouder en 1e locoburgemeester</p>	<p>Ruimtelijke en Landschappelijke Ontwikkeling Openbare Ruimte (inclusief Buitendienst) Bouwen en Wonen Infrastructuur Projecten: <i>Landschapspark Danenberg / Land van Tap</i></p>
<p>Wijnte Hol (CDA), wethouder en 2e locoburgemeester</p>	<p>Financiën en Belastingen Bedrijfsvoering Maatschappelijk en gemeentelijk Vastgoed Sport en Evenementen Grondzaken en bedrijventerreinen Projecten: <i>MFA Randwijk / Wanmolen Zetten / Elst Centraal</i></p>
<p>Dimitri Horsthuis-Tangelder (GBO), wethouder en 3e locoburgemeester</p>	<p>Duurzaamheid Kernenbeleid Cultuur, Recreatie, Toerisme Participatie Openbaar Vervoer (<i>incl. PFO mobiliteit GO Arnhem-Nijmegen City Region</i>) Projecten: <i>MFC Herveld / Centrumplan Driel</i></p>
<p>Rob Engels (VVD), wethouder en 4e locoburgemeester</p>	<p>Onderwijs en Opvoeding (inclusief Leerlingenvervoer) Maatschappelijke voorzieningen en Kernteams WMO en Jeugdzorg Volksgezondheid Doelgroepenvervoer Projecten: <i>MFC Valburg incl. herontwikkeling Molenhoekplein – 't Kriekske / OBC Elst / Centrumplan Heteren / Centrumplan Oosterhout</i></p>

Burgemeester Toon van Asseldonk heeft uiteraard de taken in zijn portefeuille die de Wet voorschrijft. Daarnaast zal hij de portefeuilles Economische Zaken en Regionale Samenwerking onder zijn hoede nemen. In het theoretische geval dat een conflict zou ontstaan met zijn onafhankelijke positie, lossen we dit binnen het college in collegiaal verband op.

De collegepartijen zien er, daarin gesteund door hun fracties, naar uit om in de komende vier jaar een transparant, herkenbaar en succesvol gemeentebestuur vorm te geven, in het belang van een bloeiend Overbetuwe !

Aldus getekend te Slijk-Ewijk op 20 april 2018

Namens het CDA Overbetuwe	
Jan van Baal (kandidaat wethouder)	
Wijnte Hol (kandidaat wethouder)	
Dennis Janssen (namens de fractie)	
Namens Gemeentebelangen Overbetuwe	
Dimitri Horsthuis-Tangelder (kandidaat wethouder)	
Rene Post (namens de fractie)	
Namens de VVD Overbetuwe	
Rob Engels (kandidaat wethouder)	
Peter de Waard (namens de fractie)	